

LAZARITÁK, ANTONITÁK, SZENTLÉLEK-REND

Lazariták

- historiográfia: S. Shahar, M. Barber, K. P. Jankrift, R. Hyacinthe, D. Marcombe
- 1130-as évek: Jeruzsálem falain kívül, a Szt. Lázár kapu mellett; alapvető cél: leprások ápolása
- 1142 adomány Fulk (1131–1143) jeruzsálemi királytól
- 1153 az első ismert mester (Bartholomeus) [eredetileg templomos lovag?]
- 1154-től rendi statútumok
- 1181-től Esztergomban: *cruciferi S Lazari*
- 1191 központ Akkonba kerül (*Montmusart* negyed)
- 1227 Gotha-i Mária Magdolna lazarita ispotály
- 1255-től az ágostonos szabályzatot követték
- 1262 felmentés a püspöki joghatóság alól – Jeruzsálemi pátriárka *iurisdictio*ja
- 1291–1307 központ áthelyezése: Ciprus, majd Boigny (Fr.o.)
- 1308 IV. Fülöp speciális királyi „védelem” alá helyezte a francia lazaritákat
- 1489 VIII. Ince pápa elrendeli a rend összeolvasztását a johannitákkal (VIII. Károly ellenállása)

– lepra; *crucifer*- és patrocínium-probléma

***

Antoniták

- 1096 előtt: konfraternitás a Compostelába igyekvő zarándokok ellátására Saint Antoine-ban (Dauphiné)
- 1217 III. Honorius engedélyezi, hogy a konfraternitás tagjai szerzetesi fogadalmat tehessenek
- 1263–1288 az első magyar, a szepesdaróci preceptura létrejötte
- 1297 VIII. Bonifác pápa rendelkezése nyomán váltak Ágoston reguláját követő egységes kanonokrenddé; ruhájuk: sötét köpeny, rajta kék ún. τ-kereszt
- 1326-tól a daróci előljáró: *preceptor et magister domorum per totam Hungariam et Sclavoniam*
- 1364 V. Orbán elrendeli, hogy az antonita ispotályokat nem lehet javadalomként adományozni
- 1464 II. Pius az esztergomi érsek joghatósága alá helyezi a szepesdaróci *precepturat*
- 1776 beolvadnak a johannita rendbe

– ergotizmus

– rendi szervezet: *preceptura generalis, preceptura subdita, terminia, balivia*

– Magyarországon: Szepesdaróc, Pozsony, Segesvár

***

Szentlélek rend

- XII. század végén Montpellier-ben hoztak létre egy ispotályt a betegek és szegények ápolására
- az Ágostonos regulát követték, s ezt egészítették ki a johannita szabályzattal
- a szokásos hármas szerzetesi fogadalom mellé egy negyediket is vállaltak: a szegények és betegek önzetlen szolgálatát
- a rend alapvető célja karitatív volt: Ispotályaikba szegényeket, betegeket, árvákat vettek fel
- a környék szegény betegeit is hetenként felkeresték, s ha kellett az ispotályba szállították, a többiek pedig étellel és ruhával támogatták
- a rend minden tagja laikusnak számított
- a rend egyes házainak laikus feje a *magister, rector*, vagy *preceptor*, míg a lelkiélet irányítója a felszentelt perjel (*prior*) volt. A kisebb házaknak nem volt külön perjelük
- Magyarországon: Budafelrhévíz, Azra (Csanád m.), Beszterce, Földvár, Királynémeti, Nagyszében, Pécs, Segesvár, Székelyvásárhely; a középkor végén legtöbbjük a városi tanács felügyelete alá került